

90-9
L-69

U. Pipers.

Baschnahwibas sehrga, winas
zehloni un apfaroſchana.

Atmodas wahrds latweefchu tantai.

1934. g.

Išdewneziba „Rakstu Awotš.“

Ar. 6.

**Literatūras rahbitajs teem, kas plašāki grīb
cepašhitees ar pašnahwibas problemu.**

Krose, Die Ursachen der Selbstmordhäufigkeit. 1906
Freiburg.

Durkheim, Le suicide. Paris 1897.

Dr. Blaczel, Selbstmordversuch und Selbstmord-
verhütung. Eine Anleitung zur Prophylaxe
etc. Leipzig 1915

Hübner, Ueber den Selbstmord. Jena 1910.

Dr. Thomas Masaryk, Der Selbstmord als soziale
Massenerscheinung der modernen Zivilisation.
Wien 1881.

Meyer, Die Ursache der Geisteskrankheiten. Jena
1907.

von Dettingen, Die Moralstatistik in ihrer Bedeu-
tung für eine christliche Soziallehre. Erlangen
1874. — derselbe: Ueber akuten und chroni-
schen Selbstmord.

Olpe, Selbstmord und Seelsorge, ein Buch für alle
die Menschen liebhaben. Halle a. S. 1913.

Osiander, Ueber den Selbstmord, seine Ursachen etc.
Hannover 1913.

Rachelius, De morte voluntaria. Helmstedt 1659.

Stürmer Reinhold, De caede propria. Regio-
montani 1702.

J. v. Mayr, Statistik und Gesellschaftslehre Bd. 3
Moralstatistik 1917.

L 90-9
69

dubl.
L
39

U. Pipirs.

Pašnahwibas sehgā, winaš
zehloni un apkarošana.

Atmodas wahrds latweešju tantai.

R.F.

1934. g.
Ibdewneziba „Rakstu Awots.”
Nr. 6.

sf 48.342 K

R. Bauaitis. Limbaičos.

0309036484

LATVIJAS VALSTS
BIBLIOTĒKA

90-15.821

Motto:

So deewiſchla noſtumſhana
padara atgreeschanoſ uf ſweh-
tibu, kaſ neweenam naw ſchehl,
bet paſauleſ noſtumſhana pa-
dara nahwi.

2. Kor. 7. 10.

I. nodala.

Paſchnahwibaſ iſſklaidroſchana, wimaſ wehſture un ſtatiftika.

„Var paſchnahwibu ſauz tahdu waraſ darbu, kuru zilweſ iſdara pee pilna prahta waj ari prahta aptumſchoſchanàſ brihdi, patſ fewim atnemdamaſ dſihwibu“. Paſchnahwibu waj nu ſtingri noſoda, kà grehku, pada-ritu pret Deewu un fewi paſchu, waj ari winu zildina kà warondarbu, kà peem. japani „Harakiri“. Senee greeki paſchnahwibu neuſſlatija par kauna darbu un fi-loſoſiſtoikli paſchnahwibu pat eeteiza kà lihdsekli, atſwa-binaſchanai no dſihweſ gruhtibam un paſchi peoleetoja. Uri ſenee romeefchi ſlaweja tahdu paſchnahwibu, kuru iſdarija aiſ godprahtigeem motiweem waj ari neno-wehrſchamo dſihweſ apſtahku dehl, kà teizamu darbu un droſchſirdigaſ dwehſeleſ paſhmi. — Pee ſeneem germaneem kà wiſpahri pee neziwilliſetàm tau-tàm paſchnahwibaſ notika reti, iſnemot firmgalwjuſ, kuru paſchi fewi nonahweja, lai nekluhu ſaweem pee-derigeem par naſtu. Surpretim kriſtigà religija paſchnahwibu ſtingri noſodija un noſoda ari tagad kà leelu grehku pret Deewu un fewi paſchu. Kriſtigà baſuiza leedſa paſchnahwneekeem kriſtigu apbediſchanu, winuſ neapbedija kopà ar dabigà nahwè miruſcheem, bet atſewiſchli no teem, kahdà wineem referwetà kapſehtàſ faktinà waj ari ahrpuſ tàſ. Tahdi noteikumi paſtahweja peem. Anglijà lihds 1822. g. Sem kriſti-

gās religijas eespaida pašnahwneeku ūtaits, kas bija ūewiūkli leels kristigās tizibas iszelschanās laika, stipri ūamasinajās un nonahza lihds minimumam. Un tā tas ari palika widus laikmetā, kad katolu basniza neaprobeschoti waldbija par kristigām tautām.

Bet ūhis ūahwolliū ūahla ahtri mainitees apgaisnibas un razionalisma laikos, kad basnizas autoritate ūahla ūahubitees, un zilweka prahts nehmas aistahwet ūawas brihwās pehtischanas teesibas. ūhi atbrihwoschanās no basnizas tendenzes eespaida wehl pastiprinajās ar tehniskās kulturās attihstibu, un t. ū. „maschinu laikmetā“ 18. un 19. g. ū. pašnahwibas teeksmes wehl wairojās, pateizotees zihnai par ūawu ekūistenzi. 20. g. ū. ūahumā usleesmoja pafaules ūarsch un winam ūejoja pafaules ūaimneezislā krise, kas ūhis teeksmes wehl stipri pawairoja.

Paūnahwibas zehloni atūewiūklos gadijumos ir beesgan gruhiti konstatejami. Tomehr war teift, ka ūheit etisfeem motiweem ir pahrsvars par materialeem. Beeschi dodas pašnahwibā gara ūlimi. Wiūpahrsche atsihts, tā wiūūpehzigakais un derigakais pretilhdfeelis ir religija un moraliska eespaidoschana, ūatarā ar atteezigo sozialsā palihdsibas lihdsseku peemehroschānu.

Salihdsinot jaunatos statistikas datus par pašnahwibām, isdaritām ūwarigalās Eiropās, Amerikas un Asias semēs, mehū redsam ūeloscho draufmigo ainu: Rā isejas punktu nemūim pafaules ūara beigas 1918. g. un salihdsinasim ūhini gadā notikuschās pašnahwibas ar jaunateem muūu rihzibā esofcheem dateem.

1918. g. Wahzija notika 10.247 pašnahwibas, 1930. g. jau 17.800. Anglijā 1918. g. 2.765, bet 1929. g. 5.051. Somijā 1918. g. 416, bet 1929. g. 674. Franzijā 1918. g. 4.641, bet 1929. g. 7.568. Italijā 1918. g. 2.642, bet 1929. g. 3.336. Holandē 1918. g. 479, bet 1930. g. 639. Austrijā 1918. g. 1.099, bet 1930. g. 2.605. Japanā 1918. g. 10.101, bet 1929. g. 13.032. Bes tam pehdejos 5 gados pašnahwibas, pateizotees pafaules ūaimneeziskai krisei, ir stipri peeauguschās.

Uū weenu miljonu eedūhwotaju 1930. g. bija

paſchnahwneeku: Wahzijâ 278, Anglija 127, Somija 186, Franzija 189, Italija 96, Holandê 81, Sweedrija 150, Schweižê 259, Spanija 62, Amerikas Sawaenotâs walſtîs 156, Japanâ 216 un Austruja 399.

Saprotamâ, pilſehtâs paſchnahwneeku ſkaiſ ir dauds leelaks nekâ uſ laukeem, jo ſabeedriſkee un ſaim-neeziſkee apſtahlî pilſehtâs ir dauds launati, un ari nemeers un dſihweſ ſteiga dauds leelaki. — Wihrefſchu paſchnahwneeku ſkaiſ ir 2—3 reiſ leelaks nekâ ſeeweefchu paſchnahwneetſchu ſkaiſ, to peerahda ſekofſchâ tabele: Uſ katreem 100.000 dſihwojoſcheem weenadaſ ſahrtâs un wezuma 1930. g. nahza: paſchnahwneeku wihrefſchu no 15—30 gadeem 39, ſeeweefchu 17, ſtarp 30—60 g. wihrefſchu 55, ſeeweefchu 20, ſtarp 60—70 g. wihrefſchu 88, ſeeweefchu 30 un pahri par 70 g. wihrefſchu 104, ſeeweefchu 33. No ſcheem ſkaiſkeem ſtarp zitu ari redſamâ, ka paſchnahwneeku un paſchnahwneetſchu ſkaiſ ar gadeem aiſween wairojaſ un t. ſ. „bibliſtâ wezumâ“ ſtarp 70—80 g. un pahri, paleet wiſleelakaiſ. — —

Paſtatifimeeſ, ſahdi ir atteezigeer dati atteezibâ uſ Patwiju. Te mehâ dabujam ſinat, ka pehdejoſ ſeptinos gadoſ paſchnahwibaſ ſehrga muhſu dſimtenê ir praſijujî 3.649 zilweku dſihwibaſ, t. i. zaurmehrâ gabâ 521, to ſtarpâ 2.292 wihrefſchi un 1.357 ſeeweetes. Statiſtika rahda, ka paſchnahwneeku ſkaiſ ir wiſwairaf nenobreeduſchu jauneklu gadoſ un ka galwenâ ſahrtâ paſchnahwibâ dodâs zilweki, kureem truhziſ ſtingra rakſtura un zeetaſ gribaſ dſihwot un ſtrahdat. See pa leelakaiſ dalai bijuſchi zilweki, kuri naw rehſinajuſcheeſ ar dſihweſ iſtenibu un winâſ nopeetnibu un kuri domajuſchi ne par darbu un ar darbu ſaiſtitâm gruhtibâm un zihnâm, bet ſapnojuſchi par weeglu dſihwi un buhwejuſchi gaiſa pilîſ, kurâm ſabruhlot, ſabruſuſchi ari wini paſchi. Turpreti truhkumâ un beſſejaſ ſtahwokliſ bijuſchi par eemeſleem dauds maſakoſ apmehroſ. 1932. g. paſchnahwneeku ſkaiſ no 512 peeaudiſis pagahjuſchâ 1933. g. uſ 554. Wiſwairaf no teem ir palahrufcheeſ, tad ſeko wihrefſcheem noſchauſchanâs un noſahloſchanâs, ſeeweetem noſahloſchanâs un ſlihzinaſchanâs. Brahwſ

flaits dewuschees nahwê ari flimibas dehl, tad feko nelaimiga mihla, greiffirdiba, gimenes nefastanas un truhkums. No 1933. g. 554 paschnahwneekem ir 369 wihreeschu un 185 seeweetes. —

Salihdsinot nupat peewestos datus ar augschâ mineetem starptautiskeem dateem un eewehrojot Latwijas eedsihwotaju flaitu (nepilnus 2 miljonus) un ari augschâ konstateto 7 gadu zaurmehru 521, isnahf, ka Latwijâ us weenu miljonu eedsihwotaju noteef 266 paschnahwibas gadâ, kas nosihmê scho behdigo faktu, ka Latwija starptautiskâ paschnahwneeku statistikâ eenem tr e f c h o w e e t u, proti: pirmo weetu Austruja ar 399, otro Wahzija ar 278 un trescho Latwija ar 266 paschnahwneekem gadâ.

II. n o d a t a.

No šata par paschnahwibu un winas zehloncem Sw. Raksti un ari pasaules eewehrojamee finatneeki, ahristi, filosofi un teologi ?

Konstatejuschî schahdu draufmigu faktu, mehš ar isbrihnu fewi jautajam: waj teeschâm muhsu tehwiâ walda schahdi neapflauschami apstahli, kuri muhs špeesch nostahtees zitu semju paschnahwneeku preekschâ treschajâ weetâ? Waj mehš neefam iszihnijuschî pasaules kara aukâš fawas tehwijas sen kahroto brihwibu un neefam palikuschi par patstahwigu walsti? Waj mehš tagad neefam lungi šawâ paschu semê un te newaram rihkotees pehz fawas patikas, lai wiseem pilsooneem labi klastos? Kas winus špeesch, fewischli muhsu jaunatni, špert scho kluhmigo holi un staigat scho draufmigo zelu, no kureenes atgreeschanâš naw? Warbuht muhsu kultura ir maswehrtiga, muhsu isglihtiba nepeeteefoscha, ka pee mums noteef tahdas schaufmas? Bet muhsu kultura i un isglihtibai šheit newar buht noteizoschas nosihmes, jo fenâš kulturtautas ka Austruja un Wahzija tatschu eenem pirmo un otro weetu schat draufmigâ statistikâ! Kur tad mellejami ihstenee paschnahwibas zehloni? Šâ nostahjas muhsu preekschâ šchi

draufmiga pašnahwibas problema un muhs speesch gribot negribot nodarbotees ar wiku, meklet pehz schis parahdibas ihsteneem zehlongeem, meklet ari pretlihdse-klus, ar kureem mehß waretum dseedinat scho draufmigo internazionalo fehrgru; un ja tas nebuhtu eespehjamß, tad wismas atrast zelus, ta waretum issfargatees no schis lipigäs flimibas tahlafas isplatifchanäs. Zuh-tees besspehzigi atrifinat weeni pašchi scho problemu, mehß fauzam palihgä wifu to, to par scho problemu runajufchi un rakstijufchi zilwezes leelee gari un wifu-pirms Deewa wahrds, jo te mehß zeram atrast patees-sibu schal swarigä jautajumä. Un mehß nemaldamees! Sw. Raksti skaidri un nepahrprotami faka, ta wifu schis pafaules launumu, ta tad ari pašnahwibas fehrgas, fakne ir grehks. „Utgreeschatees no grehkeem“, ta bija pirmä praßiba, furu Jesus Krisius usstahdija teem, tas gribeja eemantot Deewa walstibu. „Kas grehku dara, tas ir grehka kalps“. Bet winsch mums ari aifrahda to zelu, ta mehß waram atfwabinatees no schis schau-smigäs grehta kalpibas. Tas zelsch ir winsch pats, jo winsch pats ari ir ta pateesiba un ta dsihwiba. „Ja nu tas Dehls juhs dara brihwus, juhs pateesi buhßt brihwi!“ Schee Jesus wahrdi lai ir ta mehr-aufkla, tas wadoschais motiwß, kas mums lai eet lihß muhsu puhles, atrifinat pašnahwibas problemu, kad mehß tagad sahßim pahrdomat to, to eewehrojami si-natneeki, ahrsti, filosofi un teologi ir domajufchi un teikufchi par pašnahwibas problemu. —

Saprotams, fa schi apzerejuma schauräs robeschäs mehß newaresim apflattit tos bagatos materialus, furus mums sneeds schi sahpgä jautajuma apspreeschanat augschä minetäs aprindas, bet mums buhs jaturas peeltumä minetä literaturas rahditaja rahmjos.

Sahßim ar Berlinese ahrsta Dr. Plazfeta eeweh-rojamo grahmatu: „Selbstmord Versuch und Selbst-mord Verhütung“ (paßnahwibas mehginajums un pašnahwibas nowehrschana). Dr. Plazfets jautä, waj tagadejä profilases laifmetä, furä sekmiigi aplaro wi-fadas flänibas un epidemijas, nebuhtu eespehjamß sek-migi aplarot ari pašnahwibas fehrgru? Nur ir griba,

tur ir ari zeksch. Jameklè, jawerwè lihdszihnitaji fcha zilwezes lahsta aptarofchanai. Paschnahwibas zehloni esot daschdaschadi, galwenà kahrtà gara flimibas, gruhtsirdiba, daschadas kaislibas, greisfirdiba, wezumš, dšihwes apnikumš, fisiska un gariga pahrpuhleschanas, paschapgahnischana, alkohola, opija, kokaina leetofchana, neapmeerinajumš ar sawu likteni, bailes no šoda un wehl dauds žiti. Rà galweno pretlihdsefli Dr. Pl. min Deewa bijaschanu, kristigo tizibu. Jasargajas no tahdu grahamtu lasischanas, kas zildina paschnahwibu, kà Getes „Jaunà Wertera zeeščanas“, jo sčji grahamata sawà laikà issaufušt weseļu paschnahwibas epidemiju. Esquirols sawà grahamatà: „Die Geisteskrankheit in Beziehung zur Medizin und Staatsarzneikunde“ (Gara flimibas no medizinas un ahrstneežibas lihdssektu weedofka) atsiht par paschnahwibas zehloneem: nepareisu audsinaschanu, tahdu rakstu lasischanu, kas paschnahwibu zildina, fliktu parangu, religijas nizinaschanu, iswirtibu, laimes spehles, onaniju, dšerschanu, fisiskas sahpes un daschadas flimibas. Rà pretlihdseklus winsch eeteiz: mehrenu dšihwoščanu, mehrenu ehščanu un dšerschanu. Brierre de Boismonts sawà grahamatà: „Du suicide et de la folie suicide“ (Par paschnahwibu un paschnahwibas ahrprahtu) atsiht par paschnahwibas eemesleem, bes augščà jau mineteem, bagatibas un mantas saudeschanu, besdarbu, sirdsawfinas mokas, dšihwes apnikumu un wehl daudsuš zitus eemeslus, kas nepadodas ismekleschanai. Gara flimee un tahdi, kas sitprà ustraukumà dodas paschnahwibà, neatstahj nekahduš rakstuš jeb sawa liktenigà šola isfaldrojumuš. Morjelli „Der Selbstmord“ šala, ka paschnahwiba esot nesekmigas žihnas par sawu efisitenzi, rezultats un ka wisleelakais paschnahwneeku škaitš rodas tur, kur noteek wisleelakais šmadšenu spehka patehrinšč. Lai dotos paschnahwibà zilwekam jabuht ne-normalam, garigi flimam. Kristiga tiziba esot nošufušt, bet winas weetà zilweki neefot likufšji nelo labaku. Religija zilweka garam un dwehselei esot wajadsiga tãpat, kà šwaiga gaisa eelpoščana zilweka šernim. Moralisku atbalsu gruhtas dšihwes žihnas dodot zil-

wefam tilai kristigà tiziba, jo ta dodot winam firds un dwehfeles meeru. Rà kristigà tiziba fawas iszelschanàs laikà uswarejusi pašchnahwibas epidemiju, kura toreif waldija Romas imperijas kulturtautu starpà, to pašchu wina war isdarit ari 20 g. f., jo winas spehki ir palifuschi tee pašchi, fà 1900 gadu atpaka! — Krose fawà grahmata: „Die Ursachen der Selbstmordhäufigkeit“ (Daudreis noteekoscho pašchnahwibu eemefti) faka, ka tas, kam ir tiziba us winpasaules dšihwibu un taifnu teefu, nefad nedosees pašchnahwibà. Jo leelakà mehrà nosuhd šchi tiziba, jo stipratas paleef pašchnahwibas teefmes. Olpe fawà grahmata: „Selbstmord und Seelsorge, ein Buch für alle, die Menschen lieb haben“ (Pašchnahwiba un dwehfelu kopschana, grahmata wiseem, kas zilwekus mihlè) atrod, ka jagahdà par to, ka pašchnahwibas kandidati neifwed fawus nodomus un tamdehl janodibina wifur biroji pret pašchnahwibu pehz Pestifchanas armijas generala Bootha parauga, kas pirmais Londonà nodibinaja tahdu biroju us fefoscheem pamaateem: 1. Scheit eewehrojama absoluta flusu zeeschana. 2. Wifur apstahlu fihka pahrbaudifchana un padoma doščana bes jeblahdas atlihdsibas. 3. Nelahda naudas pabalsta garantija. Gaupps fawà referatà par pašchnahwibas problemu issaka fefoschas domas: Sihki pahrbaudot pašchnahwibas gadijumus, janahf pee flehdseena, ka gandrihs wif pašchnahwneeki bija gara flimi un nenormali zilweki. Starp pašchnahwibas zehlonneem Gaupps wehl min pakaldarifchanu, fefojot flitkam paraugam. Garigi flimo prozents, galwenà lahrtà gruhtfirdigo, starp pašchnahwneekeem esot ap 50%, tad tilai fefojot alkoholiķi un ziti. Zilweku zeeschanu nosihme esot isflaidrota Ņjaba grahmata. Ne wifas zeeschanas esot usflatamas fà fods par padariteem grehkeem, fà to apgalwo Ņjaba draugi. Ir ari tahdas zeeschanas, kuras Deews mums usleef, lai pahrbauditu muhsu tizibas, mihlestibas un zeribas ihstenibu, zaur to winas paleef wehl stipratas. Japadodas ari nelaimè Deewa prahtam un japaleef ustizigeem faweem peenahkumeem.

Tahlak Dr. Plazets isfakàs par teem usstateem,

furi waldijufchi pee wezàm kulturtautàm atteezibà uf pašnahwibàm. Greeku flawenais filosofš Platonš pašnahwibu esot nofodijis. Pašnahwoneeki esot ap-
 rofami atfewiſčki no ziteem, beš fewiſčka greſnuma un goda parahdiſhanaš. Greeku lifumi noſafa, ka tahdš pilſoniš, kaš ilgał dšihwot negrib, lai ſino par to ſenatam un lai ſanem no ta atkaju ſawa nodoma iſweſhanai. Kaš juhtaš nelaimigš, taš lai dſer tà Sofratš welna rutku bikeri. Pašnahwibu nofodija ari daudſi greeku filoloji. Peem., jaunplatoniki un Epikuruš, kaš atrod par ſmeekligu doteeš pašnahwibà aiš dšihweš apnikuma. — Virmà filoloji ſkola, kaš aſina pašnahwibu ne tikai par atkautu, bet ari par teizamu, bija ſtoiki, kuraš ſkolaš dibinatajš Zenonš wezumà paſahràš, kaš bija lauſiš weenu labàš rokaš pirkſtu. Winam uſzehla peeminekli ar uſraſtu: „Wina dšihwe ſaſtaneja ar wina mahzibu“. Seneka wiſeem eeteiza ſewi nonahwet, kaš tuwojaš wezuma ne ſpehka gadi. — Pee otraš leelàš ſenlaiku kulturtautas, romeſcheem, pašnahwiba bija „paraſta leeta“ un ſtipri iſplatita ſtarp tautas leeleem wihreem, politiķeem, rakſtneekēem un filolojiem. Japeeſihmē, ka ari pruhſchu karališ Fridrihš Leelaiš (1712.—1786.) paſtahwigi neſaja ſew lihđš kaħdu indi, lai to leetotu tad, kaš kritiš eenaidneeku rokaš. Par tà ſaukto „fiſiologiſko pašnahwibu“ iſfałàš E. Dühringš ſawà graħmatà: „Dšihweš weħrtiba“ un apgalwo, ka tà noſauzama taħda pašnahwiba, kuru zilweš iſdara, buħdamš ſkaidrā praħtā, ſpeeſiš no ſawaš dšihweš nenoweħrſchameem apſtaħkeem. Kaš atteezaš uf pašnahwibaš nowehrfchanu, tad esot daudš zilweku, kuri atſiħſtami par taħdeem, kuri no ſaweem wezateem mantojuſchi wiſadaš kaiteš un pat pašnahwibaš teekmeš. Tadeħl buħtu atſleedſamaš wiſaš laulibaš ſtarp aſinſradeem, noteikteem alkoholiķeem, opija, kofaina waj morſija leetotaķeem, jo ſchaħdu zilweku peħznahzeji arweenu paleet par nenormaleem un ſawuš lihđšzilwekuš apgruħtinofcheem. Taħdaš neiſaħrſtejamaš perſonaš buħtu ſteriliſejamaš, t. i. tàm buħtu atnemamaš waiflibaš

eefpehjamiba, kas pašchlait ari teef iswestis Wahzija, t.
f. „treschâ walsti“.

Loti pamahzofchas un derigas muhsu leetai ir ari
domas, kuras issafa Berlinese eefshejâs mišjas diref-
toris G. Füllkrugs šawâ grahamatâ: „Der Selbstmord,
eine moralische und Volkpsychologische Untersuchung“
(Pašchnahwibu moralisks un tautpsichologisks pehtijums),
tura rihzibâ, šaprotams, ir bijušči bagati materiali.
Uškaitot pašchnahwibas zehlonus, Füllkrugs šaka, ka
pašchnahwibas gadijumi beeschal noteefot neprezetu un
weentuli dšihwojofcho, nekâ prezetu personu aprindâs.
Ruhpes par wihru, šewu un behrneem daudsus at-
turot no pašchnahwibam un winus tahdâ weidâ glahbjot
mihlestibas peenahkumu ispildišchana. Alkoholiški, hi-
steriķu un psichopatu griba efot paralifeta un nespeh-
ziga. Šee, kas no jaunibas deenâm efot peeradušči
pee truhkuma nu behdâm, nepadodas pašchnahwibas
teefsmem til weegli, tã personas, kas weenmehr dših-
wojufchas besbehdigi un pahrpilnibâ. Ja tahdas per-
fonas nejaušchi saudê šawus kapitalus un mantu, wi-
nas kriht ismišumâ un tad šper liktenigo foli. Efot
konstatets, ka jo masaf noteef pašchnahwibas, jo leelats
efot dšimstibas prozents un jo masafs šchis prozents,
jo beeschakas paleef pašchnahwibas. Kur wairojas
laulibu šchirščanâs, tur ari wairojas pašchnahwibas.
Wiš tas nowehrots ari Latwijâ.

Kristigâ tiziba, tikumiba un šabeedriškâ dšihwe efot
3 faktori, kuri aptur pašchnahwibas teefsmes. Ja tee
ispaleef, tad zilwekeem neefot wairs drošcha pamata,
uš kura balstotees tee waretu pahrspeht dšihwes behdas
un gruhitibas un tad zelsch uš pašchnahwibu efot brihws.
Pawafari, tad wiša daba mostas un šahl postees jau-
nai dšihwibai, tad wišur noteef weelu maina, tad dšihw-
neefos un ari zilwekos pazelas šekfualas teefsmes un
ja šchis teefsmes apmeerinat newar, tad eemihlejuschees
pahrischi kriht gruhširdibâ un dwehšelê un meefâ mostas
špehti, kas winus dšen nahwes apkampeenos. Uri šekfuali
nofeegumi noteef wišbeeschaf ap pawafara un wafa-
ras laiku.

Šewehrojot prešes leelo ešpaidu uš tautâm, no

leela swara ir informetees ari par to, ta p'ese skatäs uf paschnahwibas problemu. Saprotamš, daudš kas attarajas ari no sinamas awises waj latkraksta wirseena, wina waditaju pafaules un dšhweš usskateem.

Postiwi noškanotee prešes organi gan usšwer paschnahwibas wainu un postu, iškata šawu lihdsjuhtibu par šcheem nelaimigeem upureem un apgalwo, ka křištiga religija esot taš wišlabakais aišfardšibas lihdsjelliš pret paschnahwibam. Ta „Berliner Lokalanzeiger“ aišrahda uf galwas pilšehtas mišijas šwehtigo darbu šawoš birojoš pret paschnahwibam.

Šurpretim „křiši noškanotä preše“ nešlehpj šawu naidu pret křištigo bašnizu un tižibu. Ta peem. „Neue Zeitung“ Minchenē, aišrahda uf katolu kleriķu neweenadu ištureschanoš pret bagateem un nabageem paschnahwneekem. Bet noškaidrot paschnahwibas problemu šči preše nemas nemehgina. Wina usškata paschnahwneekuš weenfahršči par „nenormaleem“ un „gara šlimeem“, wina težas tilai pehž šensaziām un tadeht ari šiķi apraksta kaķdu šewišķķu paschnahwibas gadijumu, lai kaļpotu publikas šinkahribai un mašu semeem instinkteem un lai reiše ar to ari pawairotu šawas awiseš tirasķu. Šozialistiķkas awiseš apgalwo, ka galwenee paschnahwibu eemešli esot truhkums un šaimneezikais postš un ka leelakais paschnahwibu prozents atteezotees uf šcheem eemešleem. Bet šchahdu apgalwojumu aplamibu peerahda fakti, proti, ka neškatotees uf labeem un pat špihdoscheem šaimneezikšleem apstahķleem, paschnahwibu škaitš neet mašumä, bet wairumä. Šči šozialdemokratikšä preše nešaprot jeb negrib šaprast paschnahwneeku dwehšeles moķas un zeešchanas un ari neaišrahda uf teem špeķeem, kas šlehpjas křištiga tižibä, miħlestibä un zeribä. — Preše wišpahr usšwer ta galwenoš paschnahwibu zehlonuš, truhķumu un šaimneezikšu postu un tad wehl gara šlimibas. Wina zensķhas paschnahwneekuš attaišnot un peerahdi, ka tee esot kapitalistiķkas eekahrtas upuri un žitadi rikšotees newareja. Šewišķķi „šchihdu preše“ naw nekahdas jehgas par to, kas ir „greħts“. Pehž šchis prešes us-

ƒtateem paſchnahwneeki eſot nelaimigi zilweki, noſcheh-
lojami un noguruschee dſihweſ zihnitaji.

Zilwekſ naw dabas ſpehtu alls eerozis, wiſch
wiſa ƒawâ buhtibâ neattarajas no ſcheem ſpehkeem,
bet ƒâ domajoſcha, juhtoſcha un griboſcha buhtne at-
rodas ƒawtarpejâs atteezibâs ar dabu! Zilweka prahtſ
un ſinaſchanas dod winam eeſpehju ƒeſot ſinameem
mehrkeem un iſwehleteſ peemehrotuſ lihdselkuſ ſcho
mehrku ƒaſneegſchanai. Sçi iſwehle tad noteel ƒaſtanâ
ar ƒatra zilweka rakſturu. Mehſ ƒatrſ eſam atbildigi
par to, ko mehſ gribam. Mums jazenſchas ƒawu
gribu eeſpaidot ar paſchaudſinaſchanu un ar to, ƒa
mahzameeſ no labeem parageem. Naw taiſniba, ƒa
paſaulê walda alls liktenis, ƒa neekſiſtejot zehlonibas
likumſ, un ƒa zilwekſ padotſ dabas un ƒawas gribas
alleem ſpehkeem. Tahdâ gadijumâ tatſchu newalbitu
paſaulê neſahdi ideali un neſahdas zenſchanâs peh3
wiſa augſta, laba un ƒaiſta. Tad ari nebuhtu ƒapro-
tamaſ religijas praſibas, lai zilweki atgreeschas no ƒa-
weem launeem zekeem. Lai gan muhſu ſinaſchanas un
muhſu ƒapraſchana wehl ir aprobeſchotas un nepeete-
koſchas, ƒa waretum aptwert wiſuſ paſauleſ likumuſ
un winu ƒaſaruſ, tomehr muhſu uſdewumuſ paleek,
peh3 eeſpehjas eedſilinateeſ ſchâi leelajâ paſauleſ me-
chanifmâ, jo tiſai tahdâ zelâ mehſ waram nahkt pee
pateeſibas un ihſtenas brihwibas. „Jo taſ ir maſumuſ,
ko ſinam un taſ ir maſumuſ, ko mahzam. Bet ƒad pil-
niba nahkſ, tad taſ, ƒaſ ir maſumuſ, ſudis. Rad biju
behrnſ, tad runaju ƒâ behrnſ un man bija behrna
prahtſ un behrna domaſ. Bet ƒad paliku par wihru,
tad atmetu behrna dabu. Jo tagad mehſ redſam ƒâ
zaur ſpogult eeſſch mihkkaſ, bet tad waigu waigâ. Sa-
gad eſ atſihtu pa daſai, bet tad eſ atſihſchu, itin ƒâ eſ
eſmu atſihtſ“. Taſ ir deewiſchſiga progrefa zeſch un
pa ſcho zeku mums dſihweſ zihnitajeem jaeet nelokami
pa tumſcheem, beeſchi neſaprotameem zekeem pee
ſwaigſnêm.

Jr gan taiſniba, ƒa iſklatſ paſchnahwibas gadi-
jumſ apſuhdſ kriſtigas draudſeſ, ƒuras naw parahdi-
juſchas peeteekoſchu mihleſtibu un gahdibu par ƒaweem

lozekleem un naw ufturejufčas dšihwus fawstarpejus fatarus ar faweem nelaimigeem brahteem un mahšam. Bet ſcheem apwainojumeem janostahda preti taš faktš, ka daudši kristigu draudſchu lozekli atfałās no kristigaš beedribaš, iſtahjaš no bašnizaš un ar to ahrfahrtigi apgruhtina kristigo draudſchu palihdšibu un dara winu gandrihš neeefpehjamu.

Statiftika mums rahda, ka ne nabadsiba un truhkums paſchi par ſewi dſen zilwekus paſchnahwibā, bet wiſi muhfu materialās un garigaš kulturaš behdige apſtahłki, kuri ļaudš zeetuſchi no paſaulēš kara un markfiſtu-komuniſtu neprahtigaš un kriſtigai religijai naidigaš rihzibaš. No wiſa ta paſaulēš rodas bezejriba, iſmiſums un dšila dwehſetu depreſija. Tikai teem, kaš Kriſtu atraduſchi tā ſawas dšihweš wadoni, teem dšihwe neleekas wiš tahda tumſcha un beš zeribaš efoſcha, lai gan winu ahrejee dšihweš apſtahłki buhtu gruhti un noſpeedoſchi. To wiſu eewehroto, kriſtigaš draudſeš netahdā ſinā nedrihłst atſtaht ſawus lozekluš beš wajadſigaš apgahdibaš.

Beš ſchaubām, komuniſma ſchaufmas daudſuē ir dšinuſčas paſchnahwibā, bet kriſtigāš bašnizaš peenahkums ir glahbt un dſeedinat nomaldijufchoš. Tā ſeptembri 1925. g. tilka atklahta Berliņeš pilſehtas miſijaš ſozialās palihdšibaš nodala, kura paſchnahwibaš kandidateem domata tā apſpreedeš weeta. Wahrweetojot winuš zitoš apſtahłkoš un dodot wineem jaunāš darba eeſpehjamibaš, iſdewāš daudſuē iſglahbt no paſchnahwibaš. Šhiš eeſtahdeš peedſihwojumi aſrahbdija uſ to, ka buhtu wehlama „darba dezentraliſazija“, t. i. lai katra draudſe eerihłotu tahdu biroju, kur ari nerwu ahrſti waretu peenemi apmekletajuš ſinamāš runāš ſtundāš. Iſrahbdijaš, ka daudſeem paſchnahwibaš kandidateem ir loti wahja dšihweš energija un ka wini paleek pahraf atkarigi no ſaweem padomdewejeem. Lai to nowehrſtu, wajadſetu apmekletajoš modinat luhgſchanāš garu, lai tee neliktu ſawas zeribaš uſ zilwekeem, bet greeſtoš pee ta wiſleelakā dwehſetu ahrſta Jeſuš Kriſtuš, kaš weenigi winuš war pilnigi iſahrtet.

Jaunatnes konzentrazija leelās pilsehtās naw wehlama. Ta pawairo tikai pašnahwibas gadījumus, jo no laukeem eenahkusi jaunatne paleef pilsehtās atšwešchinata no parasteem lauku dšihwes apstahkleem un wehl nepeeradinata pee pilsehtas apstahkleem. Best tam loti gruhti ari warēs kontrolet šho jaunatni sozialā, šaimneeziskā un tikumiskā finā. Kas atteežas us to, ka pašnahwibas gadījumi wairojas ari siarp šchihdeem, tas isšklaidrojas ar šchihdu jaunatnes attrišchanu no šawu tehwu tizibas un ar wīnu peetrišchanu komunisma un materialisma idejām!

Ka pašnahwibas gadījumi tur, tur katoli ir pahrswarā, noteef dauds retaki nekā tur, tur protestanti ir pahrswarā, tas isšklaidrojams ar to, ka katolu draudses ir dauds masakas un tām ari netruhkst, bes preesterem, garigu darbineeku, kuri strahdā sem preesteru wadbibas, kamehr protestantu draudses ir dauds leelakas un tām ari truhkst peemehrotu garigu darbineeku. Uri tas apstahklis wehl aiskawē pašnahwibas katolu draudses, ka neweens katolis negrib mirt bes miršchanas šakramenta baudišchanas un šwaidišchanas ar šwehto ektu un šcheit ari biktis krehšlam ir leela nosihme, jo tur pašnahwibas kandidati war brihwi atklaht un šuhdsēt preesterim šawas šchaubas, atweeglot šawas širdis un šanemt kopā ar absoluziju wehl daschu labu padomu un tizibas štiprinajumu.

Utteezibā us školenu pašnahwibām jaska, ka šcheit galwenee motiwi ir: bailes no šoda, apwainota goda šajuhta, nerwositate un pahruphleschanās, šliskas školās apleezibas un nepahrzelschana augstakā klasē. Pretlihdsekti šcheit buhtu: behrnus nepahruphlet ar mahzibas usdewumeem mahjās, wairak eewehrot wīnu indiuidualitati, gahdat par behrnu weselību un šermena attihstību, dot školeneem labu paraugu tā mahjās, tā ari školās, palikt weenfahrschateem šawā dšihwē un tikumos, aifšargat behrnus no šaitigas literaturas, šino un teatra israhdem un galwenais wīnus mišlet un darit wīneem preefu.

Starp šarawihreem galwenee pašnahwibas eemešli ir: apwainota goda šajuhta, tad bailes no šodeem

kara deenasta neispildišchanaš gadijumos, naudaš no-
blehdišchana, tad nelaimīgģimenes apstahkli, kaišlibas un
dšerščhana. Wišpahri karawihru paščnahwneeku škaitš
ir leelats nešā privatu zilweku paščnahwneeku škaitš.
pee tam apatščneeku un brihwprahtigo paščnahwneeku
ir wairaf nešā wiršneeku paščnahwneeku.

Leelš ir ari deenestmeitu un prostitueto pašč-
nahwneetšču škaitš. Gemekli ņhe ņekofņee: deenest-
meitas pa leelakai dalai wehl atrodas attihštibas ņa-
dišā, kurā winām jazihnās ar wišadām fišifkām un
garigām gruhtibam, ņhe winām newar palihdšet ne
winu mahtes waj labas draudšenes, kuras ņhšis nelai-
migās ņaprot un winas waretu stiprinat un eepreezinat.
Daudšas ari teel pawestas no beškaunigeem jaunekleem
un atrodotees gruhtneezlibas ņahwollš, dodas nahwē
aiš bailēm no nahkamā ņauna. Beš tam ari daudšas
ilgojas pehz mahjām jo wairaf tad, ju winām jadšihwo
ņem ņingras ņaimneezes ušraudšibas. Tad daudšas ari
wehl naw labi peemehrotas ņawam darbam un winām
truhtst labas audšinaščhanas. — Balto werdšenu (pro-
stitueto) pošis ir ņchaušmigs un winu ņahwollšis ir un
paleel par „ņauna traipu“ wišai krištigai ņabeedribai.—
Te loti leetderigi buhtu, ja ņhšis jaunawas jo aštraki
eestahtoš ņahdā konfešionalā jaunawu beedribā waj ari
glahbščhanas eestahdē.

Beešchi paščnahwibas noteel ari starp eeflodšit-
teem zeetumos un pahrmahzibas namos, wihreešcheem
un ņeeweetēm, jo tee ir atrauti uš noteiktu laiku un pat
uš wišu muššču no ņawa parastā dšihwes weida un
apstahkleem, un ja wini ari pehz ņinama laika noteze-
ščhanas atdabū ņawu brihwibu, wineem ir maš išredšes
atkal atrast ņew ņahdu peemehrotu darbu waj atkal
eeguht pašaudeto ņabeedribas uštizibu.

Noteel wehl kopejas paščnahwibas laulato draugu
waj ari eemihlejušchos pahrišču starpā, kureem apstahkli
leedš dotees likumigā laulibā. Tad wehl noteel tahdas
paščnahwibas, kuras ir ņaweenotas ar zitu peršonu
eepreeščejo nogalinaščhanu waj nogalinaščhanas meh-
ģinajumu, tad plem. ģimenes galwa papreešch nonahwē
ņawus behrnus un ņewu, un beidsot ņewi pašču. Pirmā

gabijumā spēlē galveno lomu erotiskais moments, otrā
gruhti šaimneezīškie apstākļi, vaj gīmenes nesašanas
un arī ahrprahta un trakuma lehtmes.

No mineteem gabijumeem atšķiras tādi, kad
laundari, peenāhkti kābdā noseegumā, aīš bailēm no šoda
nem fēw dšihwibu, waj arī kad zīš zitu nogalina aīš
pahrstatīšchānās, waj arī pateizotees kāhdam nelaimēs
gabijumam un tad leelā uštraukumā un ismīšumā dara
fēw galu.

No wīša peewestā redsams, zīš gruhts ir šchīs dših-
wes zīhnīnīšch, šchīs wīšu kāršč pret wīšēm, un tā to go-
dam wārds weīkt tīkai pīlnīgī wēfeli zīlwekī ar stīpru un
nelokamu raksturu. Šchēit ir no wīšleelākā šwara, tā
mums šchāi zīhnā buhtu klahst kāhdš mīhlīsch un tuws
zīlwekš, kuram waram ustīzētees un kuram tee pašchī
waj līhdšīgī pašaules un dšihwes usškati, jo dalītas beh-
das ir tīkai pusbehdas un dalīti preeki ir dīwķahrščī
preeki! Weentuleem wīnu dšihwes gaitās draud daudš
leelākās breefmas, nekā laulateem, waj šabeedrišēem
zīlwekeem.

Wīša sozīalā apgahdība un lītumdewība un wīšas
kulturas šafneegumī newareja šamasīnat pašchnahwību
škaitu, tā mums to rahda šchī apzerejuma pīrmā nodatā
peewestā statīstīka. Še ahrejeem līhdšēkeem mas šo war
panahkt, bet gan eekšchējeem, ar mīhleštību un fīršnīgu
draudšību, līhdšjūhtību un tīzīgām fīrdīm, kas noskumu-
ščām un ismīšuschām dwehšēlēm paleel par eepreezīna-
tajām un īhštenām zēla rahdītajām.

Loti neglaimošchš preekšč mums protestanteem ir
tas, tā pašchnahwneeku škaiš katolu semēs uš weenu
mīljonu eedšihwotaju ir 58, bet protestantu škaiš 190
un greeku-katolu štarpā tīkai 40 un tur, kur katoli un
protestanti dšihwo šopā 96. Šchīs behdīgās parahdības
apstākļi augščā bīja pašlaidroti, tomēhr šchēe apstākļi
neatšwabīna muhš protestantus no pahrmēumeem, tā
mēhš šawu draudšču lozēklu šopschānā ešam pahrak no-
laidīgī, tā mums truhkt kristīgās dšihwes un tīkuma
dīzīplīnas (Kirchēnzucht) un tā muhšu draudšču garīgee
wadoni ir pahrak attahlinati no šawu draudšču ītdeenās
dšihwes behdām un preekeem.

Rahdi pretlihdsekti buhtu leetojami pašnahwibas sehgas apkaroschanai?

Pašnahwiba ir katras tautas sehgā, un tadeht ari katrai tautai jagahdā par šhis breefmigās kaites dseedinaschanu un pehz eespehjas ari par winas nomehrschanu. Sewischki tas buhtu jadara kristigām tautām, lai dotu paganeem un nekristigo religiju atsinejām — tautām labu teizamu paraugu. Rahdas nu buhtu tās sahles, kuras buhtu noderigas faslimuscho tautu organisma dseedinaschanai? — Šhis sahles ir daschadas, stipratas un wahjatas un winu peemehroschana ari ir daschada.

Buhtu jagahdā par to, lai prese wairs neifleeto notikuschās pašnahwibas few par reklamas lihdsekteem, bet lai ta apmeerinatos ar weenfahrschu faktu pasinoschanu publikai. Tahlakais prešes usdemums buhtu pašnahwibas posta pareisā apgaismoschana no nazionalā, tautfaimneezislā, moraliskā un religiskā weedokta. Buhtu stingri aisseedjamas teatru un kino israhdes un ari tahda literatura, kas nodarbojas ar pašnahwibu sibtu aprastischanu un jo wairak pašnahwibu jildinaschanu.

Kara wihru starpā buhtu sodams katrs pašnahwibas mehginajums ar degradaziju waj zeetuma sodu, un pašnahwneeki buhtu aprofami bes militara goda parahdischanas, sinojot par wisu to ari atteezigo kara pulku pawehlēs. Tahdeem pašcheem mehrkeem ari buhtu eerobeschojamas pašnahwibas zeetumos un pahrmahzibas namos un buhtu rehabilitejami tee, kas newainigi bija noteefati, par to buhtu publizejams laitrakstos.

Bet galwenais darbs buhtu weizams gimenēs un mahjās, buhtu atjaunojama gimenes dsihwe kristigā garā un behrnu audsinaschanas darbs buhtu weizams zeeschā fatarā un sadarbībā ar skolu un basnizu. Ewehrojot to, ka skolenu pašnahwibas beeschi noteek aif bailēm no sōda par jaunibas muslibām waj ari par neusmanibu un wahjām sekmēm, wezaki buhtu informejami behrneem

nesinot par behrnu sliktu usweščanos waj winu mahzi-
bas neweiķsmēm un ari buhtu apspreeščami fewiſčķee
ſabeedribu uſtrauzoſčķee paſčnahwibas gadījumi mahzi-
bas ſtundās (literaturas, wehſtūres waj tizibas mahzibas
ſtundās). Tas pats ari buhtu darams konfirmandu mah-
zibas ſtundās, jaunatnes deewkalpojūmos un apmellejot
draudſču lozektus mahjās, pahrrunajot 5. bauſli un 6.
luhgſčānu. —

Jaunatnes pulziņos buhtu rihojami diſputi paſč-
nahwibas jautajūmos, lai jaunatne pati nahktu pee wahrda
un atſiħſčānas, ka paſčnahwiba ir ghehwuliba un ne-
godiga behgſčāna no dſiħwes praſībām un uſdewumeem.
Spredikōs waretu runat eewadā par fewiſčķi uſtrau-
zoſčķeem paſčnahwibas gadījumeem, bet atfewiſčķi ſpre-
diķi pret paſčnahwibām buhtu ſakami reti, weenteiſ gadā.
Ratrā ſinā ewangelijs ir zildinajams kā glahbjoſčķais un
uſwarejoſčķais ſpeħs par tumſibas un nahwes waru.
Nopeetni buhtu janodarbojās ar draudſču lozektu ap-
melleſčānu un dweħſķe kōpſčānu, buhtu atjaunojama
ari priwata greħtu ſuhdſeſčāna (priwata biķs) un no-
teizamas fewiſčķas runas ſtundas apgruħtinatām un no-
noſtumuſčķām dweħſelēm. Buhtu noturami ari ewange-
liſazijas deewkalpojumi. Alſdomigi paſčnahwibas kan-
didati, kā dſeħraji, weentulas un gruħtſirdigas un ari
garigi nenormalas personas buhtu fewiſčķi uſraugamas
un ſčini leetā waretu nahkt talkā ari „Silais krusts”,
pretalkohola beedribas un eekſčejā miſija. Par paſč-
nahwneeku glahbſčānas birojeem un winu metodēm meh-
ſ jau agrak eſam dſirdejuſči. Ščos birojus waretu re-
klamet ari awiſēs, uſ eelas ſtabeem u. t. t. Buhtu weh-
lamas, ka poliizija ſčeeem birojeem ſinotu par katru paſč-
nahwibas gadījumu un ari paſčnahwibas mehginajumu.

Šā Berlinē diwu gadu laikā bija gahjuſči zaur
piſheķtas miſijas rokām ap 1400 paſčnahwibas mehgi-
najumu gadījumi, no kureem atguħti ne tikai dſiħwibai,
bet ari kriſtigai tizibai ap 60% — 840 personas. Šā-
dām atkal dſiħwibai mantotām personām wajadſetu pa-
rahdit daudſ miħleſtibas un winām darit daudſ preeka,
lai ſčee nelaimigee pahrlēezinatōs, ka ir weħrts dſiħwot,

zit flaiſta un wehrtiga ir tomehr dſihwiba, kuru wini taiſijās atmejt un ſchahdā weidā atdabutu paſaudetās zeribas un uſtizibu pret zilwekeem un pahrlēezinatos, ka wineem ir wehl daudſi ſwarigi uſdewumi kā atteezibā uſ ſewi, tā ari pret ſaweem peederigeem un ziteem lihdszilwekeem.

Ja paſchnahwiba ir iſdarita, tad paſchnahwneela peederigeem ir ſakams no baſnizas puſes lahd̄s eepreezi- noſchs wahrds un japalihds wineem ari ſchāi gruhtā brihd̄i ar ſirfnigu padomu un darbu. Saprotams, wiſs tas at- kriht pee paſchnahwneekeem, kuri dſihwojot bija atklahti kriſtigās religijas eenaidneeki un pahrrahwuſchi wiſas ſaites ar baſnizu. Tomehr radikali leegt paſchnahwneeku peederigeem baſnizas peedalſchanos nebuhtu eeteizams un tahdos gadijumos buhtu ruhpiigi pahrbaudams katrs atſewiſchlais gadijums. Bet kur baſniza peedalās pee paſchnahwneeku apbediſchanas, tur nebuhtu weetas ne- lahdei runai, un apbediſchana buhtu iſdarama pehz agendas. Paſchnahwneeku behres, kuras rihto ſabeedri- ſkas organiſazijas ar ſinamu greſnumu, karogeem, muſiku un runām, lai noteek beſ baſnizas peedalſchanās.

Buhtu leels muhſu darba truhkums, ja meh̄s beidsot neepaſihtos ar Dr. Thomasa Maſaryka, tagadejā Tſche- choſlowakijs walſts prezidenta eewehrojamo grahmatu: „Paſchnahwiba kā modernās ziwiliſazijas maſu parahdiba,“ kuru wiſch ſarakſtijis buhdams wehl Wines uniwerſi- tates filoſofijas dozents. Schis darhs eenem iſzilu ſtahwolli literaturā, kas nodarbojas ar paſchnahwibas problemas atrifinaſchanu. — Autors aiſrahda uſ to, ka raugotees uſ nazionalitatēm paſchnahwibas gadijumi pee germanu, t. i. norwegu, ſweedru, danu un wahzu ziltim noteekot d a u d ſ b e e ſ c h a k i n e l ā p e e r o m a n u t. i. italeeſchu, ſpaneefchu, portugaleeſchu, frantſchu un ari ſlawu ziltim. Paſchnahwibu gradazija eſot germanu 100, romanu 80 un ſlawu 40 t. t. 5:4:2.

Starp wihreefcheem paſchnahwibas gadijumi noteek 2—3 reiſes wairak, kā num̄s to ari rahdija augſchā pee- weſtā paſchnahwibu ſtatiftila. Paſchnahwibu motiwi pa leelakai daļai eſot netikumigi, jo wairakums paſchnahw-

neetu dšihwo netikli, nododas dšerschanai, laimes spēhlēm, dašhadām iswirtibām un laislibām, kamdehl ar pahrmebrigu dšihwes baudu peesahinatā sabeedribā walda dšihwes apnitums un religiošitates truškums, kamehr neziwilisetu tautu, dabas behrnu starpā pašchnahwibas noteekot loti reti. Religija weenmehr ir bijuši pašchnahwibu wisleelakā eenaidneeze. Weenigais isnehmums šcheit esot budisims, kas ar sawu mahzibu par „Nirwanu“ un asketistu behgšchanu no dšihwes preeleem, weizina pašchnahwibu. Pa leelakai datai pašchnahwneeki ir nenormali zilweli, melancholiki un hipochondri un jašaka, ka tas, kas nonahl lihds pašchnahwibai, beš schaubām atrodas leelā dwehseles depresija un prahta aptumschoschanas stahwolki, leelās bailēs, šlumjās un iswisumā. Pašchnahwibas teekšmes war buht ari mantotas no wezakeem. Morels konstatē 4 degenerazijas pakahpes, šahot ar moralistu depresiju un beidsot ar idiotismu un gimenes isnihsšchanu. Galwenais pašchnahwibu zehlonis esot zilweku irreligiošitate, winu teekšmes pehz wifadeem furogateem (lihdselsteem, kas atweeto religiju), kuruš wineem sola kultura un mahkšla, bet kuri nelahdā sinā kristigu religiju atweeto newar.

Pahrbaudot pašchnahwibas teeksmju wehsturi, mehs redsam, ka neziwilisetas tautas, kas dšihwo sawu tihru dabistu dšihwi, pa leelakai datai pašchnahwibu nepasihst un ka pašchnahwibas teekšmes rodas ar kulturās isweidoschanu. Labs paraugs šchai leetā ir greeku tautas t. š. „waronu laikmets“, ka tas atspoguļojas Homera nemirstigās dšeesmās, kur walda neleekutots dšihwes preeks un winas dahwanu bauda. Šhis objektiwais stahwolkiš ilgst lihds 6. gadšimtam pirms Kristus. Tad šahkas subjektiwisms, kas ispausčas dšejā, mahkšlā un filosofijā, šahot no sofistteem un winu pretineekeem Sotrātu, Platonu un Aristoteli, tad nonahkot lihds Epitūram, Stoas un šeptizisma mazhibām.

Daudsi eewehrojami greeku tautas wihri, politiķi, dšejneeki un filosofi, tadeht ari esot beigušči sawu dšihwibu ar pašchnahwibu kā Empedokles, Hegešias u. z.

Šahdā pašchā wirseenā gahjuši ari romeeschu kul-

tura. Religioſkã deforganifaſija un dſihweſ apnikumſ atſpogutojaſ ſeno romeekhu literaturã un dabas pehtneetſ Pliniuſ ſazereja uſflawaſ dſeeſmu paſchnahwibaſ, kura wiſch to zildinaja kã zilwezigas pilnibaſ peerahdijumu un wiſleelako eepreezinajumu dſihweſ liſtãſ un gruhtibãſ. Deewſ patſ newarot do teeſ paſchnahwibã, bet zilweleem wiſch ſcho „brihnifchligo dahwanu“ eſot atwehlejiſ! —

Tahdi paſauleſ un dſihweſ uſſtati waldivja Jeſuſ dſimſchanãſ laiſmetã ſtary ſenãm kulturtautãm. Deeſchãm laiſkã bija peepilditſ, (Galat. 4,4) jo nebija wairſ nekãſ, kãſ grimſtoſcho zilwezi waretu glaht no bojà ejaſ. Wiſa paſaule ilgojàſ pehz kahda glahtbeja no dſihweſ poſta un iſnihzibaſ. Un Deewſ paſlauſija zilweku ilgaſ. Wiſch ſuhtija ſawu Dehlu. Eaſ muhſchigaiſ Deewa wahrdeſ tapa meeſa un mahjoja zilweku ſtaryã un palika par widutaju ſtary Deewu un zilweleem. Deewſ patſ bija, kã apuſtuluſ ſaka, eekſch Kriſtuſ un ſalibdſinaja paſauli ar ſewi paſchu. Nu bija paſuduſchãi zilwezei atklahtſ zelſch uſ glahtſchanu. „Kriſtuſ tapa nodotſ muhſu grehtu deht un uſmodinãtſ muhſu taiſnoſchãnaſ labad.“ Kriſtuſ ewangeliuſ tapa ſludinãtſ wiſã paſaule un teem, kãſ Jeſu uſnehma tižibã, wiſch dewa waru kluht par Deewa behrneem. Pirmoſ Waſaraſ ſwehtloſ tapa nodibinata Kriſtuſ draudſe, kura paſtahw lihdſ ſchãi deenai, un ta palika par paſauleſ gaiſchumu un ſahli. No ſchãſ gaiſmaſ behdſa wiſi tumſibaſ ſpehti, ari paſchnahwibaſ ehnãſ, un paſchnahwiba noſuda no kriſtigo tautu widuſ. Kriſtigã baſniza, it ſewiſchli Romaſ baſniza ar pahweſtu waldivja par tautãm, weenigã zilweku glahtſchãna bija winãſ klehpi. Bet kad ſchi baſniza un winãſ wadoni palika ſawam deewiſchligam uſdewumam ne uſtižigi un ſahla dſihteeſ pehz paſauleſ goda un mantãm, tad kriſtigãſ tautãſ pret to proteſteja. Sahtãſ reformãziãſ laiſmetſ un parãhdijãſ baſnizaſ reformatori: Huſſ, Wilkiſ, Sawanarola, Luterſ, Zwingliſ, Kalwinſ, kuri atjaunoja kriſtigo baſnizu un uſſtahdivja kã weenigo tižibaſ un kriſtigãſ dſihweſ mehrauklu Deewa wahrdu Wezãſ un Jaunãſ Deribaſ raſſtoſ. Bet kopã ar tradizijaſ atmeſchanu un atſwabina-

ſchanu no pahwesta waras eeweefās protestantismā Kri-
 ſtus ewangelijam ſweſchais gars, kas pahrat uſſwehra
 zilweka prahta noſihmi un ſpehjas, tā tas notita huma-
 niſma un apgaiſmibas laikmetā. Filoſofija, atbrihwojuſees
 no ſawas agrakās „teologijas kalpones“ lomas, melleja
 jaunus zelus un arweenu attahņinajās no kriſtigās
 reliģijas un beidsot palika kriſtigai tizibai naidīga. Sahdā
 weidā protestantu ſemēs, blakus tizibai un kriſtigam garam
 uſauga netiziba un pretkriſtigs gars. Bet tizibas un
 netizibas zihna, ſaka Maſaryks, ir ta, kas wiſpahri rak-
 ſturo modernās zilwezes attihſtibu. Ar netizibu un ſchau-
 bām atmodās atkal paſchnahwibas teekſmes, kuras kriſti-
 gas tizibas iſzefchanās laikmetā un widuslaikos bija
 gandrihs pawisam noſudufchas, un paſtahwigi augot ſchis
 teekſmes ſaſneedſa muhſu deenās leelu intenſitati.

Tā ſinatne, atbrihwojuſees no tizibas, ſtaigaja ſa-
 wus ihpaſchus zelus, bet ſinatne war apmeerinat tikai
 galwas un ne ſirdis. Wina zilwekeem nedod wajadſigo
 moralifko atbalstu.

Muhſu ſkolās teel iſglijhtots tikai prahts. Sirds
 iſglijhtibu mehſ atſtahjam baſnizai un reliģijai. Bet
 modernā zilweze ir atteikufees no reliģijas, un tāš
 daudſjās ſtundas, kas ſkolās ir weltitas tizibas mahzibai,
 to daudſreis paſneedſ netizigi ſkolotaji, ſcheit nemar
 daudſ lihdsēt. Un ja ari tizibas mahziba tiktu pa-
 ſneegta uſ to labako, wina tatschu paleel tikai mahziba,
 kamehr muhſu gribai wajadſiga audſinaſchana. Moder-
 nās zilwezes audſinaſchana paleel weenpuſiga. Teel iſ-
 glijhtots tikai prahts un ne ſirdis. Galwas top pee-
 bahſtas ar wiſadām ſinaſchanām, bet ſirdis paleel tuſchās,
 teel ſneegta tikai intelektuala, bet ne moralifka iſglijhtiba.
 Sahdā weidā muhſu audſinaſchanas ſistema ir weenpuſiga,
 wina nedod wiſpuſigu pilnigu prahta un ſirds iſglijhtibu,
 ta dod tikai puſiſglijhtibu un „puſkulturu.“ Muſki un
 gudri, ſaka Gete, ir abi nelaitigi. Tikai „puſmuſki“ un
 „puſgudri“ ir tee „kaitigee.“ Muhſu laikmeta puſiſglijh-
 tiba adraud wiſu muhſu kulturu! —

Lai pahrdomajam tikai, tā muhſu jaunatne mahzās
 widus- un augſtſkolās. Gimnaſijās wini mahzās mate-

matiku, fisiku, wehsturi, geografiju, literaturu un daschadas walodas. Beigufchi widusfckolu kursu, wini fanem „gatawibas apleezibas“ un ar tam dodas augstfckolàs, kur wini atkal nodarbojas ar sawa a r o d a s t u d i j à m, ar filosofiju, dabas sinatni, fisiku, kimiju, teesleetu sinaschanàm u. t. t. Nolikufchi atteezigus pahrbaudijumus, augstfckolu absolventi tad dodas d s i h w e s p r a k t i s k à d a r b à, bet preekfch ta wineem t r u h l s t g a l w e n a i s, t. i. wineem wispirms jabuht zilwekeem ar „noteiktu raksturu“, bet wini tahdi naw tapufchi. Wineem jabuht kreetneem, apsinigeem pilfoneem, bet wini par saweem peenahkumeem mas ir informeti. Apprezejufchees wini paleel par gimenes tehweem un mahtem, bet wini neka laba nesina par behrnu pareisu audsinaschanu un gimenes dsihwes peenahkumeem, wini praktistai dsihwei nemas naw sagatawoti.

Sfnahk tà, ka tee 15—20 gadus ir mahzijufchees un atkal mahzijufchees, bet par winu rakstura isweidoschanu un isdailoschanu, winu firds ifglhtibu un gribas nostiprinaschanu neweens naw peenahzigi painterefejees un domajis. Teem naw moraliska atbalsta, naw tizibas, naw religijas, naw tikumibas un tamdehl fchee „moderne“ zilweli newar wairs atrast, ihsto pamatu sawai dsihwei, drofchu zet, kuru wini waretu staigat. Winu raksturs ir n e n o t e i k t s, wini f c h a u b à s un juhtas neapmeerinati sawa dsihwe un darbà. Wini mekle aismirfchanu daschadàs dsihwes baudàs un egoistiskàs teekfmes. Tà wini nonahl libds dsihwes apnikumam un beids sawas dsihwes gaitas ar paschnahwibu.

Pateizotees fchahdai n e n o t e i k t i b a i, fchahdai moralistkai un intelektualai degenerazijai aug ari gara flimo skaits un attihstàs pessimistisks dsihwes usstats, kas tuhstosfcheem dsihwi dara nepanesamu. Leels ir pafaules literaturà pessimistiski noskanoto rakstneeku, dsejneeku un filosofu skaits. Minesim tilai daschus no teem, tà Baironu, Grabbi, Hòlderlinu, Kleistu, Lenawu, Heini, Lermontowu, Gogolu un stary latweefcheem Weidenbaumu, Doruku un wehl daschus no muhsu jaunatàs dsejneeku paaudses.

Wisi wini reds tikai dsihwes ehnas un zildina paschnahwibu, un Frankfurtes gudrineeks (Schopenhauers) dod teem sawu swehtibu un notur teem skaitu kapa runu.

IV. nodala.

Ro no augschâ peewestâ waram mahzitees un kas buhtu darams, lai aplarotu paschnahwibas sehrgu muhsu dsimtenê?

Šad nu esam nonahkufchi pee sawa usdewuma pehdejâ un wisfwarigakâ posma! Bijâm usstahdijufchi paschnahwibas sehrgas diagnosi, t. i. eepasinufchees ar winas zehloneem un sekojot schai diagnosei meklejufchi pehz schis flimibas ahrsteschanas lihdselkeem, jo sozjalais dseedinafchanas usdewums ir tahds pats kâ medizinas, proti 1) zenstees pastahwoscho taunumu dseedinat un 2) pehz eespehjas nowehrst taunuma iszelschanos.

Bet paschnahwibas jautajums ir tahds afs un fahpigs, ka scheit nepeeteek ar teoriju ween, bet teorija ir pahrbaudama un peemehrojama praktiskam darbam. Tadeht mehš ari jautajam, ko waram mahzitees no wisa scheit isteiktâ, lai sekmigi aplarotu scho taunumu sawâ dsimtenê? Us to saka sekošchais:

Kâ dabâ wifs dsihwo un top, aug un salo, breest un mirst, tâ ari tahds pats ritums, tahda pascha attihstiba walda zilweku dsihwê. Tadeht tas, kas nelaiķâ pahrrauj sawas dsihwes pawedeenu, grehko pret scho Deewa doto dabas likumu un pret sewi paschu. Tatschu zilweta dsihwe nebuht naw til gara, lai newaretu sagaidit winas dabigo galu, kamdeht ar nahwi nebuht naw jasteidsas. Pawisam otradi: jasteidsas dsihwot, sewi attihstit tās meefas un gara dahwanas, kuras Deews mums ir dewis, sew un saweem lihdsjelineekeem schai dsihwes zelozumâ par swehtibu un sawam Reditajam par godu. Bes tam zilweks nedsihwo tikai tagadnei, winam jadsihwo ari nahkotnei ar saweem darbeem, saweem behrneem, tadeht paschnahwiba pehz sawas buhtibas ir noseegums pret Deewu, kâ dsihwibas reditaju un pret zilwezi, kâ schis

dsihwibas neseju. Dsihwe naw nekahda rotala; ta ir larsta zihna, gruhts usdewums, kuru katram usleet wis-
augstakais zilweku liktenu waditajs. No ņĶa usdewuma
ispildisĶanas pasĶnahwneeks atfaĶas, pahrraujot ar no-
seefigu rolu ņawas dsihwibas pawedeenu un taĶdā weidā
neween pats ņew laupat wiņas warbuhtibas, kaņ ņleĶpjas
wina dsihwibā, bet laupat tās ari zilwezei.

Bet no otras puņes apstlatot ņĶo ņahpigo jautaju-
mu, mums jaņaka, ka pasĶnahwibas, kaņ tapuņĶas par
maņu parahdibu, ir ņkaņĶĶ protests pret muņu tagadejās
dsihwes sozialem, ņaimneezisĶeem un tikumisĶeem apstah-
Ķeem. Muņu laikmets ar ņawas materialās kulturās
straujo attihstibu ir atstahjis pilnigā nowahrtā garigās,
etiņkās kulturās attihstibu. Technistā kultura pahrsleid
muņs gandrihs katru deenu ar jauneem isĶudrojumeem,
bet tee kaĶpo newis dsihwes pazelsĶanai un ņargasĶanai,
bet dsihwes isnihzinasĶanai. Tomehr ar ņĶaufmām eņam
peedsihwojusĶi paņaules taya laiku ar nahwigām
gahņem, lidmaņĶinu usbrukumeem un ņrahĶstosĶām
bumbām. Un ņĶi tehnika turpina ņawu breeņmigo zil-
wekus isnihzinosĶo darbu un ņola mums nahlotnē wehl
ņĶaufmigatas nepanesamas breeņmas. Wiņi ņĶee ne-
normalee dsihwes apstahĶti, wiņa ņĶi nerimstosĶā zihna
par ņawu etņistenzi, ko wehl padņitinajusi paņaules ņaim-
neezisĶā krihsē ar ņaweem miljoneem besdarbneeku, beesĶi
ween daudseem leel atsiht ņĶis zihnas weltigumu un dņen
winus pasĶnahwibā. Paņaule, atteikusees no kristigās
religijas, arween wairal grimst postā, jo, kur walda bes-
deewiba un pretkristigais gars, tur ari walda beszeriba
un dsihwes apnikums. Tadeht pasĶnahwibas ņehrga ari
ir palikuņi par maņu parahdibu, par kolektiwu lipigu ņehrgu,
kaņ apdraud wiņu muņu ņabeedrisko dsihwi.

PasĶnahwneeku ismiņuma ņauzeeni, ar kureem tee
dodas nahwē, mums aisrahda us ņĶahdu leelu muņu
laikmeta wainu un pahrlēezina muņs, ka ņĶis breeņmigās
epidemijas isahrstēĶanai jaņahĶas papreetsĶĶ pee mums
paņĶeem, ka wispirms paņĶeem jaatgreesĶas no ņaweem
greĶĶeem, no ņawas weenaldsibas pret ņaweem nelaimi-
geem braĶĶeem un maņām. Mehs eņam attahĶinaju-

ſchees no Kristus gara, no tās mihleſtibas, to wiſch
 pirmā weetā praža no ſaweem mahzeleem, kà winu pee-
 deribas paſihmi pee Kristus draudſes. — Tadeht lai
 ſtumſtam par ſaweem weenaldſibas un zeetſirdibas greh-
 keem, lai toš noſchehlojam no wiſas ſirds, tad mehš
 deewiſchli tapſim noſtumdinati, un ſchi „deewiſchla no-
 ſtumſhana“ neſis mums ſwehtibu, ta daris muhš tſchallus
 uſ mihleſtibas un ſchehſirdibas darbeem. Mehš tad pa-
 liſſim ſtipri un weſeli ſiſiſti un garigi un tad titai buhſim
 derigi palihdſet ſaweem nelaimigeem braheem un mahſam,
 kuru ſirdis walda beſzeriba un iſmiſums. Schi ir ta
 „paſaules noſtumſhana“ kura padara nahwi,
 kà apuſtuls ſaka, jo tee, kaš winai nodobaš, ſtumſt ne-
 wiš par ſaweem grehkeem, tee nemaš negrib atſwabina-
 tees no grehtu kalpiſas, bet wini ſtumſt titai par pada-
 rito grehtu launām ſelām, par to launu un tām beh-
 dām, kuraš tee wineem ir nejuſchi un wehl neſiš. No
 ſchahdām ſelām paſchnahwneeki ari grih tikt waſa, jo
 nahwe teem iſleekas kà weenigà iſeja, weenigaiš glahbiſch
 no winu meeſas un dwehſeles molām. Wini domā, kà
 ar nahwi wiš taš beigſees uſ muhſchigeem laiſeem, kà
 nahwe winuš nogremdēs ſchini žilbinatā budaiſtiſkā
 „Nirwanā“, kur walda nebuhtiba, kur wiſa eſamiba ir
 iſnihžinata.

Bet ſchiš paſchnahwneeku domas ir maldigaš, jo
 tahdaš nebuhtibas nemaš naw, ta ir titai budistu tuſſcha
 fantaſija, weena leela aloſchanāš un fata morgana. Paſch-
 nahwneeki ſawu mehrli neſaſneedš un ſaſneegt ne muh-
 ſcham newardēs, jo žilweka dwehſele ir nemirſtiga,
 ta ir weena deewiſchliga dſirktelite, kuru iſdſehſt netad
 neiſdoſees, jo žilwekš ir raditš pehž Deewa gi hmja,
 wiſch ir Deewa ſehlla, ſehta ſche wirš ſemeš, lai
 ta ſche uſdihgtu, attihſtitos, augtu un breeſtu, gatawotoš wi-
 paſaules dſihwibai. Par to leezina ne titai wiſu lai-
 metu un tautu iſžilee gudrineeki un filoſofi, bet wiſupirmš
 Jeſuš Kristus patš, kaš ſaka, kà nahkš ta ſtunda, kad
 wiſi, kaš ir kapoš, dſirdēs ta žilweku dehla baſi un
 nahkš ahra, tee, kaš labu darijuſchi, lai želtos augſchā
 dſihwibai, bet tee, kaš launu darijuſchi, lai želtos augſcham
 ſodam. Žilwekš naw raditš nahwei un iſnihžibai.

Deewam nepatihf grehziineeku nahwe, winsch grib, lai tas atgreeshas no sawa launa zela un dsihwo. Ari apustuls rakta korinteescheem: „Mums wiseem buhs parahditees Kristus foga krehsla preefscha, lai itweens dabu, ko meesas buhdams darijis, waj labu, waj launu.“ Un tas, mihlais draugs, notiks pastara deena. Tad tu ari dsirdesi scho wareno Kristus balsi, kura tewi modinas un israus no lapa tumschas alas, un tad tu un mehš wisi, wisi zilweti, kas jeklad dsihwojuschi wirs semes, stahfimees ta leela baltà trona preefscha, us kura sehdes tas, no ka waiga behg debes un seme, ka azis deg la uguns leeimas un kas tomehr ir tas patš Jesus, kas nahzis pasaulē mellet un glahbt to, kas ir pasudis, kas muhs salihdsinajis ar Deewu ar sawam swehtam asinim, kas ir tas patš wakar un schodeen un muhschigi, kas tit laipni sauz pee sewis wisas grubtfirdigās un noslumuschās dwehseles, lai winsch tas glahbtu no pasuschanas, lai winsch tew un man dotu jaunu firidi, jaunus neisfihstoschus speklus, jaunu pastahwigu un preezigu garu un sawu meeru, kas ir pahrats par wisu muhsu sapraschanu, kas nestatotees us wisu pasaules nemeeru, us wisam behdam un wajaschanam, miht muhsu firdis un pasargā muhsu domas no wisam kluhdam un maldu zelem.

Tadehl, mihlais lihdszelineek, kas esi nospeests no, schis dsihwes grubtibam un taipees dotees paschnahwiba masleet apstahjees, pahrdoma un apswer, kahdu drausmigu foli tu gribi spert. Kamehr tu wehl dsihwo, tew newajaga ne par to issamist. Katra kluhda ir labojama, pat sleptawiba, bet paschsleptawiba ir neislabojams noseegums un tatschu ar to tu sawu mehrli t. i. muhschigo nebuhtibu nerasneegsi! Dwehsele ir nemirftiga un katrs zilwets ir atbildigs par saweem darbeem muhschiga foga preefscha. Tamdehl, mihtā dwehsele, pahrdoma labi scho liktenigo foli, atklahjees sawas behdas un stumjas kahdam labam draugam, kas tewi saprot. Un ja tahdu tew nebuhtu, tad metees zetos, luhds Deewu, nahz pee Jesus, kas tewi melle, kas tewi sauz, jo tu winam peederi, winsch tewi usnehmis sawā draudse, sawā ganamā pullā sw. kristiba, tu winam esi apsolijis ustizibu lihds nahwei sawā ee-

fwehtifchanas stundâ — tu nesi winâ wahrdu. „Waj juhs nesinat,“ raksta apustuls korinteescheem un ari wiseem kristigeem, „ka juhs esat Deewa nams un ka Deewa gars eeksch jums mahjo? Ras Deewa namu samaitas, to Deews samaitas, jo Deewa nams ir fwehts un juhs tas esat.“ Samdeht, nost noseedsigas rotas no scha nama! Ras scho namu samaitas, to Deews bargi sodis. Mufsu dsihwiba nepeeder mums, bet augstakai gribai, kura muhs pee tās ir aizinajusi. Ta ir leela Deewa dahwana, neni-zini to, nesaki jel: „Naw wehrts dsihwot, es nelam nederu.“ Ikkatra zilwela dwehselei Deewa azis ir muhschiga wehrtiba, leelata nela wi f a s p a f a u l e s m a n t a s, jo Deewa dehs par to leezina fetoscheem wahrdeem: „So ko tas zilwelam palihdi, ka tas eemanto wifu pasauli, bet tam suhd dwehsele?“

Universals lihdselkis pret paschnahwibu, faka W. Dsolinsch sawa teizamā grahmatā: „Beigas paschnahwibai!“ ir tijiba Deewam. Tijiba ir Deewa schelastibas dahwana. Tizet nosihmē buht apschelotam un netizet buht nosoditam. Paschfleptawiba pee tijiga zilwela ir nedomajama, jo tijigs sina, ka ikkatras zeeschanas winam no Deewa ir uslittas, ka tās reis beigfees, kad wiau mehrkis buhs safneegts, un ka pehz tam nahls — augsta, fwehtiga balwa. Zeeschanas ir mahzibas stola, deewischtiga aizinashana un atkauja zitus wadit, jo augstakais, ko zilwels war safneegt schai pasaulē, ir fwehtibu sanemt no Deewa un to nest ziteem. So wairat mehs fewi ismeklejam, jo skaisata top dwehsele, jo zehlakas domas, jo plashaks redses apwahrtnis, jo laimigakas muhsu firdis. Nelas tā nenokauj un ar satnem neisrauj tijibu, kā meefas lahriba darbos un neschihstiba domas un wahrdos.

Samdeht, dahgee lihdselkineeki, lai mostamees wif no sawas nejuhtibas, weenaldfibas un zeetfirdibas, lai sinam, ka selmigi tarot pret sawa laikmeta leelo launumu, paschnahwibām, mehs warefim tilai tad, kad scho fwehtigo darbu sahlfim pee fewis pascheem, kad paschi laufimees waditees no Kristus gara un mihlestibas, kas papreetsch muhs ir mihlejis un dewees par muhsu greh-

teem, lai wiasch muhs israutu no grehta, pafaules, nahwes un welna wascham. Tadeht lai nododam sawas meefas, sawu prahtu un dwehfeli Deewam par dsihwu, fwehtu un patihlamu upuri, lai pahrwehrrhamees un atjaunojamees sawa prahta un nepaleelam schai pafaulei lihdsigi, tad ari buhsm derigi sawus brahtus un mahfas glahbt no paschnahwibas posta. Lai neweens netur sawus spehtus par maseem, lai eestabtos karotaju rindas pret paschnahwibam! Zit mas neezinsch, fata W. Osolinsch augschâ minetâ grahmata, ir deesgan leels, lai nelaimigo tumschâ stundâ eedsihtu nahwê, tapat ari gluschi masa leetina war daschu isglahbt, jo nelaimigee gaidit gaida glahbinu, bet kad tas nefur nenahht, tad wini speer listenigo foli. — — —

Latweeschu tautai wehl ir dauds wefeligu spehtu, winai wehl ir dsifi garigi awoti, kuras besdeewiba un pretkristigais gars wehl naw paspehjuschi aisbeht, kas werd tautas tizigâs, mihlejofschâs un zeroschâs dwehfelês. Lai smelam no teem, lai mahzamees dsihwot kristigâs tizibas, mihlestibas un zeribas gaisnâ, pateefigi, weentahrschi un preezigi, tad muhsu tautas faslimuschais organisms iswefelofees un atbrihwofees no paschnahwibas fehrigas wascham. So skaidri peerahdijuschî ari pehdejo deenu notikumî, kad Latwija atbrihwofes no politisku partiju kildam, stahjusês peefawas politiskas, fainneeziskâs un tikumiskâs dsihwes atjaunoschanas. Schi muhsu atjaunotâ dsimtene prasîs no ikweena sawa pilsona un pilsones dauds darba, dauds spehta un isturibas, lai wina augtu, stiprintos un pilnigaki isweidotos. Sai wajadsigi wisi winas dehtu un meitu apweenotee spehti. Neweens schai darbâ naw leels! Dsihwot ir zihnitees, atstahht zihnâs lauku un dotees paschnahwibâ naw Latwijas pilsona zeenigs. Tadeht lai dsihwojam, lai pildam Deewa mums dotos dsihwes usdewumus, kâtrs pee sewis, kâtrs ari pee sawas tautas brableem un mahfam, lai zenschamees fâfneegt ne sawu personigo laimi un labklahjibu, bet sawas tautas laimi un labklahjibu, tad ari paschi buhsm laimigi un muhsu dsihwe kluhs fwehtiga un wehrtiga. Tad wina

mums nekad neapnīks. Wina istrādīšes mums wehl
par ihšu, jo tad buhs darba un preela papilnam. —

Lai pasūhd pašnahwibas ehnaš no atjaunotās
Latwijas laukeem, lai uslehz šposchā dšihwibas faulite un
fehš ehnaš lai aisdšen uf muhschigeem laiteem! Lai dših-
wojam un preezigi strahdajam šawai dahrgai tehwijai par
labu un lai ari muhsu losungā buhtu šahda leela wihra
šakams wahrdš, ko tas fewim zehliš par dšihwes šikumu:
„Patriae inserviēdo consumor.“ (Ralpojot tehwijai,
eš isnīhštu). Šahda nahwe buhs štaista un tautas dehlu
un meitu zeeniga. —

Saturš:

I. nodala.

Paschnahwibas isfkaidrošana, winaš wehsture un statistika lap. p. 3.—6.

II. nodala.

Ko šaka par paschnahwibu un winaš zehlonēem Sw. Raksti un ari pašaules eewehrojami finatneeki, ahrsti, filosofi un teologi? lap. p. 6.—17.

III. nodala.

Rahdi pretlihdsekti buhtu leetojami paschnahwibas fehr-gaš apkarošānai? lap. p. 18.—25.

IV. nodala.

Ko no augšā peewestā waram mahzitees un kaš buhtu daramš, lai apkarotu paschnahwibas fehr-gu muhsu dšimtenē? lap. p. 25.—31.

[0,50]

- Füllkrug**, Der Selbstmord. 1920.
- Derselbe**, Der Selbstmord in der Kriegs- und Nachkriegszeit. 1927.
- Baer**, Der Selbstmord im kindlichen Lebensalter. Leipzig 1901.
- Esquirol**, die Geisteskrankheit in Beziehung zur Medizin etc. Berlin 1838.
- Brierre de Boismont**, Du suicide et de la folie suicide. Paris 1865.
- Morselli**, Der Selbstmord. Leipzig 1881.
- Gaupp**, Ueber den Selbstmord. München 1905.
- Gruner**, Der Selbstmord in der deutschen Armee. Inaug. Diss. Berlin 1903.
- Dublin Bunzel**, To be or not to be, a study of suicide Newyork 1933.
- J. Wisse**, Selbstmord und Todesfurcht bei den Naturvölkern. 1933.
- Oskar Kresse**, Hilfe für Alle! Ein Weg zur Erlösung aus den Fesseln der Not. Berlin 1900.
- Osolinu Wilis**, Beigas pašnahwibai. Rīgā 1909. g. Autora apgahdibā.
- Osolinu Wilis**, Našwi waj paradisi? Rīgā 1912. g. Autora apgahdibā.
- Jahnis Kalninsk**, Zihna pret pašnahwibu. Rīgā 1924. g. Autora išdevums.
- Brentiss Mulfords**, Mirt ir neitums. Šveheti apzerejumi Sera Galahada pahrstrahdajumā. E. Ahbelites apgahdibā, Leepajā 1925. g.

524

Mahzītāja
Dr. Alfreda Šipira
šarakstītās grāmatas:

Bretkrīstīgā propaganda un viņas veicinātāji.
Latvijā, Rīgā 1932. g. Izdevniecība „Jaunā
Doma.” Nr. Varona eelā Nr. 18—16. Ls 0.80.

Nostradamus Redivivus. Arcanum revelatum.
(Atsegtais noslēpums) jeb pateesība par šķih-
deem. Rīgā 1933. g. Izdevn. „Jaunā Doma”
. Ls 0.80.

Marķisma mahzības, viņu kritiskā pārbaude un
atpēktojums. Rīgā 1933. g. Izdevn. „Jaunā
Doma.” Ls 0.20.

Vaj teesgam Wezā Derība buhtu atmetama?
Izdevn. „Rakstu Awois” 1933. g. Nr. 10.
(ispahrdota).

Kas wehlaš kaħdu no minetām grāmatām ee-
guht, luhdšam greeštees pee atteezīgām izdevniecībām
vaj nu „Jaunā Doma” Rīgā Nr. Varona eelā Nr.
16—18, pasta tel. reħf. Nr. 10462 vaj „Rakstu
Awois” pasta tel. reħf. Nr. 4841.